

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 21. mars 2013 truffet vedtak i

Sak nr: 7/13 (arkivnr: 201300112-15)

Saken gjelder: Klage fra advokat A på lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D ved X lagmannsrett.

Utvalgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Björg Tørresdal

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak: Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B, lagdommer C eller ekstraordinær lagdommer D.

Innledning:

Advokat A har den 1. februar 2013 klaget på lagdommer B, lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D ved X lagmannsrett. Klagen gjelder lang saksbehandlingstid. Lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D har uttalt seg til klagen i brev av 15. februar 2013.

Lagdommer B har uttalt seg til klagen 19. februar 2013. Advokat E har uttalt seg i brev av 15. februar 2013. Ytterligere kommentarer fra klager er gitt i brev av 1. mars 2013.

Saksfremstilling:

Bakgrunnen for klagen er X lagmannsretts behandling av sivil sak om garantiansvar. Advokat A representerte ankemotparten. Lagmannsrettens dom er anket.

Klager – advokat A – har i hovedsak vist til følgende:

Dom i saken ble avsagt 4. januar 2013, 15 uker etter at saken ble tatt opp til doms. En domskonferanse som tok stilling til sentrale materielle spørsmål, ble først avholdt 10 uker etter avsluttet ankeforhandling. Dommen inneholder en rekke åpenbare feilbeskrivelser av prosessen. I dommen er det gitt en forklaring på forsinkelsen som synes å være uforenlig med andre dokumenterte forhold. Første gangs ankeforhandling ble avholdt i mars 2012, men ble avbrutt på grunn av inhabilitet hos en av dommerne. Andre gangs ankeforhandling ble avholdt 17. til 21. september 2012 (uke 38). Da saken ble tatt opp til doms ble det opplyst av retten at dom ville bli avsagt innen lovens frist på fire uker, dvs. i uke 42.

I uke 43 ble det opplyst fra retten at dom ville foreligge i løpet av uke 44. Klager var i kontakt med retten 6. november 2012 (uke 45) og fikk da beskjed om at det var uklart når dom ville foreligge. I brev av 20. november (uke 47) opplyste lagmannsretten at dom i saken ville bli noe forsinket på grunn av sykdom og ferieavvikling hos domsskrivende lagdommer. Det ble opplyst at dom ville foreligge i medio desember. I et annet brev av 20. november ble partene bedt om å inngi skriftlige innlegg om et nærmere angitt materielt spørsmål. Brevet var bare signert av lagdommer B. På vegne av parten anførte klager i brev 26. november at det ikke var hjemmel for å kreve skriftlige redegjørelser. I rettens brev av 5. desember erkjente dommerne at det ikke var hjemmel for skriftlig reassumering. Samtidig ble krav om muntlig reassumering avslått. Også dette brevet var bare signert av lagdommer B. I e-post fra lagmannsretten 21. desember 2012 fikk partene opplyst at dommerne skulle møtes igjen 2. januar 2013.

Førstelagmannen har i e-post av 9. januar 2013 erkjent at lagmannsretten "objektivt sett" har brukt for lang tid på å avsi dom.

Dommen nevner ikke den korrespondansen som hadde vært om reassumeringsspørsmålene. Det foreligger derfor ingen notoritet for at alle rettens tre medlemmer har vært med på eller kjent til beslutningen om avslag på kravet om muntlig reassumering. I dommen er det videre flere feil eller unøyaktigheter, blant annet om antall domskonferanser.

I dommen er det opplyst at "dommen har blitt forsinket på grunn av en lengre sykemelding for domsskrivende dommer i hele oktober måned 2012". Et søk på Lovdata eller Gyldendal Rettsdata viser at lagdommer B administrerte ankeforhandling 8. til 12. oktober 2012 med domsavsigelse 15. oktober, og at han deltok i ankeforhandling 24. oktober 2012. Angivelsen i dommen om én sammenhengende sykemeldingsperiode for hele oktober er derfor vanskelig å forene med de reelle forhold og fremstår som en bortforklaring av

hvorfor dom ikke ble avsagt innen lovens frist. Den siterte uttalelsen er i strid med god dommerskikk, og Tilsynsutvalget bør klart gi uttrykk for at enhver uetterrettelighet i en dom er uakseptabelt.

Klager har også pekt på at hans prosedyre ble avkortet. Dette omfattet blant annet subsidiære anførsler om parallellimport. Senere har det vist seg at lagmannsretten avgjorde saken på dette grunnlag.

Lagdommer B har opplyst at første domskonferanse i saken ble avholdt 4. desember 2012, dvs. ca. 10 uker etter at saken ble tatt opp til doms. Det må anses kritikkverdig at sakens utfall var uavklart frem til dette tidspunktet.

Lagdommer B har opplyst at han var 50 % sykemeldt i perioden 26. september til 29. oktober 2012. Allerede tre arbeidsdager etter at saken ble tatt opp til doms var rettens medlemmer klar over at dom trolig ikke ville bli avsagt innen lovens frist. Det er kritikkverdig at partene ikke ble orientert om at dom i saken trolig ville bli forsinket.

Det er også kritikkverdig at lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D ikke tok et større ansvar for domsskrivingen. Lagdommer Bs deltidssykemelding kan ikke begrunne den langvarige utsettelsen som har vært i denne saken. Klager mener årsaken til at dom ikke ble avsagt i tide var at lagdommer B valgte å bruke sin restarbeidskapasitet på andre arbeidsoppgaver.

Innklagede – lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D – har i hovedsak vist til følgende:

De innklagede oppfatter at klagen i hovedsak gjelder domsskrivende dommers håndtering av saken. De er kjent med at han besvarer klagen og ønsker etter omstendighetene ikke å avgi nærmere uttalelse.

Innklagede – lagdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede beklager sterkt at domsskrivingen ble forsinket. Innklagede er ikke enig i klagers fremstilling av saksbehandlingen og de konklusjoner som trekkes av hendelsesforløpet.

Forsinkelsen er likevel reell og er selvsagt noe man absolutt ikke ønsker skal skje. Forsinkelsen skyldes i hovedsak en uheldig kombinasjon av helseproblemer, sakens særlig arbeidskrevende og kompliserte karakter, ferieavvikling og høyt arbeidspress.

De forhold som begrunner klagen er i hovedsak også brukt i anken til Høyesterett. En del av de forhold det klages over er prosessledende avgjørelser som kan gjøres til gjenstand for rettsmidler. Det samme gjelder eventuelle feil/unøyaktigheter i domspremissene.

Til illustrasjon av sakens omfang opplyses at utdraget var på over 800 sider, fordelt over 5 bind. Det ble i tillegg innlevert 24 ringpermer. Imidlertid ble det bare nødvendig å hente informasjon fra en av disse. Klagers omkostningsoppgave til tingretten og lagmannsretten utgjør til sammen over kr 3,7 millioner kroner.

Viktige momenter i den rettslige vurdering ble lite berørt under ankeforhandlingen. Underveis i domsskrivingen viste det seg at EU/EØS-retten ble sentralt. Formelt har retten

rett og plikt til å anvende rettsreglene riktig, selv om partene ikke har gjort rede for slike spørsmål. I praksis blir det mer krevende når verken partenes saksopplegg eller tingrettens dom gir noen veiledning, og den relevante jussen ligger fjernt fra dommernes hverdag.

Arbeidet med dommen fikk på denne bakgrunn langt mer preg av utrednings-/betenkingsarbeid enn praktisk anvendelse av kjente rettskilder og prinsipper, som er det typiske for domsskriving. Den problemstilling som lagmannsretten til slutt mente var avgjørende for resultatet var ikke reist eller drøftet i tingrettens avgjørelse. Innklagede gikk gjennom flere tusen sider med EU- og EØS-relatert materiale, før han begynte å få oversikt over den relevante jussen og hvordan den burde anvendes i dette konkrete tilfellet.

To arbeidsdager etter ankeforhandlingens avslutning (26. september) ble innklagede 50 prosent sykemeldt. Første hele arbeidsdag etter sykemeldingen var 29. oktober.

Berammelsesprogrammet for innklagede måtte gjøres om. Ingen av dommerne har noe lediggang og innklagede kunne ikke frigjøres helt fra berammede saker. Det er ikke uvanlig at man arbeider parallelt med flere saker. Arbeidet med å skrive dom i saken kunne ikke sette alle andre hensyn til side, enkelte andre saker måtte også ha høy prioritet.

Forespørselen til partene om skriftlig reassumering, som klager kritiserer, er en godt begrunnet prosessledende handling. Dette ligger innenfor tvistelovens system og kan ikke ha noe med god dommerskikk å gjøre. Varsel om forsinkelse ble sendt ut samme dag.

De omtvistede spørsmål gjaldt rettsanvendelsen. Risikoen for at tidsforløpet kan ha hatt innflytelse på innholdet i avgjørelsen er således minimal og hukommelsesspørsmål er ikke noe tema.

Dommen var materielt klar i medio desember 2012. Innklagede hadde imidlertid en ny periode med sykemelding i perioden 18. desember 2012 til 18. januar 2013. Dommen ble underskrevet 4. januar 2013.

De åpenbare skrivefeil om enkle forhold som er påpekt i innledningen av dommen, fremgår korrekt av rettsboken. Årsakene til forsinkelsen, som er opplyst i dommen, er mer detaljerte enn vanlig og inneholder ingen feil. Den endelige dommen formidler ikke fullt ut det omfattende arbeid som ligger bak.

Periodiske variasjoner i funksjonsnivået av en viss varighet, kan være vanskelig å unngå i sykdomsperioder. Både domstolen og innklagede har anstrengt seg for å komme i mål med dommen til tross for vedvarende helseproblemer. Sykemeldingene forteller ikke hele historien, men innklagede synes ikke det er nødvendig å gå mer inn på personlige forhold.

Prosessfullmektig – advokat E – har i hovedsak vist til følgende:

Klagers beskrivelse av faktum er i det alt vesentligste korrekt med hensyn til avviklingen av saken. Prosessfullmektigen kan imidlertid ikke slutte seg til de konklusjoner klager trekker, særlig konklusjonen om at "angivelsen i dommen om at domskrivende dommer hadde én sammenhengende sykemeldingsperiode i hele oktober måned er (således) vanskelig å forene med reelle faktiske forhold". Prosessfullmektigen har ingen oppfatning av om dette er korrekt eller ikke.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Klager har anført at dommen inneholder en rekke feilbeskrivelser og unøyaktigheter, at domskonferanse først ble avholdt ti uker etter at saken var tatt opp til doms, at lagmannsretten har gjort feil i tilknytning til spørsmål om reassumering, og at hans prosedyre ble avkortet, slik at subsidiære anførsler om parallellimport ikke ble belyst.

Dette gjelder rettslige forhold som Tilsynsutvalget ikke kan vurdere. Utvalget legger imidlertid til grunn at klagen ikke er ment å gjelde slike forhold, men er ment som eksempler på konsekvensene av sen saksbehandling og at domsavsigelsen trakk ut i tid.

Utvalget legger til grunn at klagen kun gjelder saksbehandlingstiden – den tid det tok fra avsluttet ankeforhandling til dom ble avsagt, herunder de opplysninger om forsinkelsene og årsakene til dette som ble gitt av retten. Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

Ankeforhandling ble avholdt over en uke, fra 17.-21. september 2012. Dom ble avsagt 4. januar 2013, 15 uker eller med andre ord ca 3 ½ måned etter avsluttet ankeforhandling.

Lagdommer B var rettens leder og ansvarlig for domsskriving i den aktuelle sak. Lagdommer C og ekstraordinær lagdommer D var dommer nummer to og tre.

Klagen retter seg mot alle de tre dommerne som gjorde tjeneste i saken. Klager har anført at de har opptrådt i strid med god dommerskikk. Dette gjelder lagdommer B ved at han ikke prioriterte saken og ga uriktige opplysninger om årsaken til forsinkelsen, og dommerne C og D ved at de ikke tok ansvar for domsskrivingen.

Hvorvidt situasjonen skal karakteriseres som opptreden i strid med god dommerskikk og berettiger til kritikk, beror ikke alene på fristoversittelsen og lengden av denne. Det er dessuten et vilkår for å beslutte disiplinærtiltak at den ansvarlige dommer kan klandres for forsinkelsen.

Den tid det tok fra avsluttet ankeforhandling til dom ble avsagt, er objektivt sett for lang. Lovens frist er fire uker, jf. tvisteloven § 19-4 femte ledd, hvor det videre heter at

Når saken er så arbeidskrevende at det ikke er mulig å overholde fristen, kan avsigelsen skje senere. Hvis fristen overskrides, skal årsaken oppgis i avgjørelsen.

God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver og er knyttet til en rekke forhold. Opptreden overfor sakens aktører, både under og etter forhandlingene i retten er relevant. Det samme gjelder hvordan saksbehandlingen utføres, også i forbindelse med domsskrivingen og de forsinkelser som oppstår under dette arbeidet. Forarbeidene til domstoloven kapittel 12 beskriver nærmere hva som skal være retningsgivende for Tilsynsutvalget vurdering av dommeradferd. Der fremgår også at spørsmålet om dommeren opptrer sendrektig er et aktuelt tema.

De etiske prinsipper for dommeradferd, vedtatt 1. oktober 2010, skal fremme tillit til domstolene og deres avgjørelser og tjene til opplysning om hva som er god dommerskikk. Dette er en viktig rettesnor ved Tilsynsutvalgets konkrete vurdering av dommeradferd. Det er derfor sentralt om det er påvist forhold hos dommeren som bryter med de krav som er nedfelt i prinsippene. Punkt 10 fremhever kravet til effektivitet, hvor det heter:

En dommer skal utføre sin dommergjerning effektivt og med rimelig hurtighet, så langt det er forenlig med kravene til forsvarlig saksbehandling og faglig kvalitet. Når det oppstår forsinkelser av betydning, skal de partene som er berørt underrettes om dette.

Avslutningsvis i lagmannsrettens dom heter det om årsaken til forsinkelsen:

Det har vært gjennomført 3 domskonferanser. Utskriving av dommen har blitt forsinket på grunn av en lengre sykemelding for domsskrivende dommer i hele oktober måned 2012, senere innleggelse på sykehus fra medio desember 2012 til primo januar 2013, samt ferieavvikling.

Advokatene ble informert underveis om forsinkelsene, herunder om sykemeldingene, jf. brev av 20. november, 5. desember og 21. desember 2012.

Det oppstod uforutsette omstendigheter. Dommer B ble sykmeldt få dager etter avsluttet ankeforhandling, 50 prosent sammenhengende i en måned. Han har opplyst at han motsatte seg 100 prosent sykemelding, nettopp for å fullføre påbegynte arbeidsoppgaver og som ellers kunne blitt utsatt i lang tid. Han hadde sin første hele arbeidsdag igjen 29. oktober 2012, og deretter oppstod spørsmålet om reassumering. Gjenstående ferie ble avviklet fra 20. november til 3. desember 2012, og dagen etter hadde man avsluttende domskonferanse. Tilsynsutvalget legger til grunn at dommen var klar medio desember, slik som varslet til advokatene. Før dommerne fikk samlet seg på nytt, ble imidlertid lagdommer B igjen sykmeldt og innlagt på sykehus. Han var sykmeldt fra 18. desember 2012 til 18. januar 2013, men hadde ettermiddagspermisjoner fra sykehuset for å få dommen ferdigstilt og sendt ut.

Tilsynsutvalget finner ingen holdepunkter for at lagdommer B har gitt uriktige opplysninger eller opptrådt uetterrettelig om sin sykemelding.

Tilsynsutvalget legger til grunn at den aktuelle saken ble arbeidskrevende, og at den i hovedsak dreide seg om lovanvendelsesspørsmål, som i dette tilfelle faktisk medførte omfattende rettslige utredninger i ettertid – først og fremst for dommer B. Saken hører ikke til den prioriterte sakstype, og det ingen som ble satt i fare eller ble skadelidende ved at dommen lot vente på seg. Advokatene ble varslet om forsinkelsen. Når det dertil oppsto en situasjon med ny sykeperiode og sykehusinnleggelse, og de tiltak som ble iverksatt for å få dommen ut, blir det for Tilsynsutvalget klart at dommer B ikke bør klandres for saksbehandlingstiden.

Det er heller ikke grunnlag for å klandre dommerne C og D for ikke å ha tatt ansvar for dommen. De hadde ingen foranledning til å overta domsskrivingen, slik saken lå an.

Tilsynsutvalget har etter en samlet vurdering ikke sett at det foreligger klanderverdige forhold i saken fra dommernes side, knyttet til saksbehandlingstiden og domsskrivingen, som kan karakteriseres som opptreden i strid med god dommerskikk. Det er derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor lagdommer B, lagdommer C eller ekstraordinær lagdommer D.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B, lagdommer C eller ekstraordinær lagdommer D.